

מסורת הש"ס

לומר לך. גזירת מלך היתה ליטן פתחון פה לשצים: דמפרסם הטאייהן. ואיכא חילול אימא לא לינקבלו: מלפפמו. מעטפתו לשון מלבוש כמו מלפפין את המיוק בשצת (שבת דף קטט:): [לנפוינו. עושי העגל: לא זכנו לעולם. שהיו כמלאכים ולא הולידו זנים: לאוהס. זנים שהיו כבר בעמידתם בקיני: לשמחה עושה. שעד עתה נאסר להן אל תגשו אל אשה:] עד שיכלו וכו'. אורז יש ושמנו גוף ומצרששית נוצרו כל הנשמות העמידות הולד ומתנס לש: כי לא לעולם אריב. לאחר זמן הגאולה ולא לנצח אקלוק מלגאול כי רוח אשר לפני נשמות שצגוף יעטוף הוא המאחר כמו העטופים לנצח (בראשית ג) ושמות שאני עשיתי: קמי שלא זכנו לעולם. לפי שאין חיים לעולם וכל זמן שהן קיימין אין לנו חשבון כלום: הא לא קבלו ישראל אחס הסורה. היו שמע מכאן שלא קבלו לקבל שכן היוס בעולם הזה אלא שלא תהא אומה ולשון שולטת בהן וזו היא טובה הכתובה כאן למען ייטב להם: הוא דאמר.

תורה אור השלם

- 1. ואלה דברי ה'... 2. אנו ידועים וקצת מזה... 3. ילפתו ארדות דרבי... 4. ויהי כדבריה אל יוסף... 5. אני אמרתי אליהם... 6. ואתם פרו ורבו שרעו... 7. לך אמר לקחם שבו... 8. מי יתן והיה לקבב... 9. זה ספר תולדות אדם... 10. ולי מה קרד רעיד... 11. תהלין קלט... 12. ויהי אלהים את כל... 13. ויאמר יהוה אל משה... 14. במחשבים הושיבתי... 15. אל נא תרעם פנת... 16. ותרא דתל בי לא... 17. אם בחקתי ולכו אין...

לומר לך. גזירת מלך היתה ליטן פתחון פה לשצים: דמפרסם הטאייהן. ואיכא חילול אימא לא לינקבלו: מלפפמו. מעטפתו לשון מלבוש כמו מלפפין את המיוק בשצת (שבת דף קטט:): [לנפוינו. עושי העגל: לא זכנו לעולם. שהיו כמלאכים ולא הולידו זנים: לאוהס. זנים שהיו כבר בעמידתם בקיני: לשמחה עושה. שעד עתה נאסר להן אל תגשו אל אשה:] עד שיכלו וכו'. אורז יש ושמנו גוף ומצרששית נוצרו כל הנשמות העמידות הולד ומתנס לש: כי לא לעולם אריב. לאחר זמן הגאולה ולא לנצח אקלוק מלגאול כי רוח אשר לפני נשמות שצגוף יעטוף הוא המאחר כמו העטופים לנצח (בראשית ג) ושמות שאני עשיתי: קמי שלא זכנו לעולם. לפי שאין חיים לעולם וכל זמן שהן קיימין אין לנו חשבון כלום: הא לא קבלו ישראל אחס הסורה. היו שמע מכאן שלא קבלו לקבל שכן היוס בעולם הזה אלא שלא תהא אומה ולשון שולטת בהן וזו היא טובה הכתובה כאן למען ייטב להם: הוא דאמר.

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

וצריכא פ' לכתוב מטאס * וקבלת משבת: שארמלא לא חטאו לא באנו אעוים. ואע"ג דלמרינן פ"ק דעירובין (דף יג: ושס) נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נצרא היינו נצחלת לידתו שאין ידוע מה יהא בסופו אבל כשהוא לדיק אשירו ואשרי הדור שהוא נצחו ועוד דלמסקנא דכמי שלא זכנו לעולם אחי שפיר: אין בן דוד בא עד שיבא נשמות שבגוף. וא"ת מ"מ יכלו ע"י עובדי כוכבים שהיו מולידים ואומר הר"ר אלהן דנשמות של ישראל ושל עובדי כוכבים אינן צגוף א' והא דלמרי (שבת ג:) עתידה אשה שמלך בכל יום לימות המשיח שמא י'ל גוף חדש ונשמות חדשות יהיו: כ"י רוח מלפני יעזוף. משיח נקרא רוח דכמצי (איכה ד) רוח אפניו משיח ה' והי"פ דקרא המשיח מלפני יאחר כמו עטופים לנצח על ידי נשמות אשר עשיתי: אלא שירדו מנכסיהם. ליהא למימר קומים היו דהא כמיז בעדת קרס (במזכר טו) העיני האנשים ההס נמקד ומלווריעס נמי לא הוו דהא נצדה צתוק המחנה היו יושבין וכ"ת דנמטן תורה מתפרשו דהא איתן שנתפרשו כבר חזרו למומן דמעשה העגל * ושלא היו להם זנים ליהא למימר דבציבל כך לא היו פחות קרוצים למלות להלשניו כמתלה וי"מ דמשמע ליה שירדו מנכסיהם דמחמתן אין להן כח ע"ד להזיק אבל כל הנך היו יכולי להזיק ע"י מוונס ופצטיה דקרא כפויי צפרעה (ח) וימת מלך מנרים: כפויי טובה. לכך קראס כפויי טובה שלא רכו לומר אתה מן לפי שלא היו רוינס להחזיק לו טובה צן: (שפיר לע"ס): עד ארבעין שני לא קאי איניש. פירש"י שאף משה לא נוצר וא"ת אמאי כעס משה על ישראל הלא גס הוא לך נוצר וי"ל שלפי שהוא לא היה נוצר נתפלה זו לא נתן לג עד מ' שנה דקס אדעתיה דרביה אכל ישראל שהיו רכיכין לתפלה זו היה להם להתצונן מאותה שעה שהרי כבר חטאו צעגל וצמגליס ור"י פ' שמשה לא הקפיד עליהם על דבר זה עד מ' שנה כי היה צבור ללסוף מ' שנה יעמדו על דעת קוים ויאמרו אתה מן ואלא היה צדעתו שהיו מניחס לומר אותו משום כפיית טובה אכל כשעצרו ארבעים שנה שראה שהיה להם לדעת הצין עליהם שהיו מניחין צציבל כפיית טובה ואלו הויכחס:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה וצריכא. וקבלת משבת: פ' משבות. ע"י משבות. שער אפרים סי' נ':

הגהות הב"ח

- א) גמ' משום דפסיק... 2) ודבריהו אכל יתיר: 3) שם א"ר יומן דאמר... 4) ר"ש בר נחמני א"ר... 5) שם הא מיהא ארכא... 6) אמר לך ר' יוסי... 7) ר"ש ד"ה... 8) דין וכו' והכא מוקדשי... 9) כלל ואות צ' נמקס... 10) תוספות ד"ה אלא... 11) מייזו צפרטה... 12) כדכתיב וימת:

מוסף רש"י

כך אצל יחיד. אלא דוד שנמנו וקצת מזה עין. אף אמה חזר בתשובה (ירמיהו טו). שהקים עולה מילה ומין דרך לשטים (שם). מקדמתו. לפי משמו זכירת לפניו (שם). מלפפתו. טורכמו (שם). נשמות שבגוף. אורז יש ושמנו גוף (יבמות ג). פגרו שחזון צין שביה לנאכסיו וסס רוחות ונשמות נמות שנבראו העמידות להנמן גנפוס העמידים להכרות (שם) מלך, כי גוף שם מקום המיוחד לנשמות השמדים להיות נולדים (ד"ה). כי רוח. הרוחות שלפי שגומי להיות נולדים קורס, יעטוף מעכ את הגאולה דקרא צמגלה כמיז כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקלוק וגו' ונשמות שאני עשיתי יעטוף ומסיפיה ליהוה (שם ובע"ז) יעטוף לשון עכבה דכמצי והיא העטופים לנצח (שם). יום הששי. מתי שלא דכמצי או חס גמג נמג מעשה נראשית מלמד שהתנה ב' הששי משמע הששי המיוחד מנקוס אחר, דמלמינן צמגלה (חולין ג). היך הויומתי. אף כלאן ויהי ערב ויהי בקר של נמג נראשית תלו חס הששי, והוא ו' כסיון שגמנה זו מורה מייזו דה' דמיז חס נמי הא (שבת פג). ובע"ז לילי ג.) במחשבים הושיבתי כמתי עולם. ועוד אמרו מן נמטקן ואתי וראה משוב כמ' (נדרים טד).

רבינו הנאל

שאם חטא צבור אומר הנה בימי משה חטא צבור ואם הוא יחיד אומר הנה יחיד חטא וחזרו בתשובה והיינו דכתיב נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הויקם על גבר שהקים עולה של תשובה: העישה מצוה מקדמתו לעולם הבא שנאמר והלך לפניך צדקך וכל העובר עברה מלפפנו בעולם הבא שנאמר ארחות דרכם וגו'. אמר ריש ליקיש בוואו ונחזיק טובה לאבותינו שבטאו נקנסה מיתה בעולם שאוליון כן לא באנו לעולם שנאמר אני אמרתי אליהם אתם אבל הבחלתם עצמכם כאם המתוות וגו'. ומקשינן וכי אילו לא היו חוטאים לא הוו מולדי והכתיב ואתם פרו ורבו ופרקינן שלא היו מוחזקין בפריד (אלא) עד יום מתן תורה בלבד. איני והכתיב למען ייטב להם ולבניהם לעולם. ועוד כתיב זה ספר תולדות אדם מלמד שרואה הקב"ה כל דור ודור כיון שהגיע בדרור של ו' עקבא שמח בתורתו ונעצב במיתו. ועוד אמר ר' אמר אין אתא דמרי לא חטאו לא איהו חטא דר' ויסי והכתיב אכן כאדם המתוות מלל שאילו לא חטאו לא היו תמים. ופרקי מאי מיתה זו דאמר רב עניות שאילו לא חטאו היו וואבירם וריו לא מוה אירא שירדו מנכסיהן וקרי להו מיתם. מצוה שבאמר אל נא תתי כמות מלל שמתצור חובי מוה טומא דכתיב במחשבי הושיבתי כמתי עולם. מי שאין לו בנים דכתיב ויהי כנהר שלומך וגו' ויהי כחול זרעך וצאצאי מעדך וגו' תנו רבנן ברוך הוא לישראל מי יתן והיה לבבם זה להם היה להם לומר לך מלך איהא אתה שמוך ואף רבינו משה לא רמו להם זה הדבר אלא לאחר מ' שנה שנאמר